

Õiguskantsler

Teie 21.03.2018 nr

Meie 18.04.2018 nr 6-1/180446/1801874

Raskeveokimaksu, teekasutustasu ja eritasu maksmine

Austatud avaldaja

Palusite õiguskantsleril hinnata, kas põhiseadusega on kooskõlas, et osa veokite kohta kehtib ühtaegu nii raskeveokimaks, teekasutustasu kui ka eritasu.

Teekasutustasu ja raskeveokimaksu põhiseaduspärasust on hinnatud juba 2017. aastal detsembris. Üht ja sama maksuobjekti ei ole keelatud mitme maksuga maksustada. Raskeveokimaks on omandimaks, mida makstakse olenemata sellest, kui palju tegelikult sõidukiga sõidetakse. Teekasutustasu annab õiguse kasutada avalikult kasutatavat teed ning teekasutustasu määrad on sätestatud tee kasutamise ajast lähtudes (teekasutustasu määrad on sätestatud 24 tunni, 7 päeva, 30 päeva, 90 päeva ja 365 päeva kohta), olenevalt veoauto ja selle haagise täismassist, telgede arvust ja veoauto heitgaasiklassist.

Liiklusseaduse (LS) §-s 34¹ sätestatud eritasu on samuti tasu tee kasutamise eest, kuid seda makstakse eriloa alusel tehtava eriveo eest. Eriluba annab õiguse teha erivedu üldnormist suuremate mõõtmetega sõidukiga kindlaks määratud marsruudil ja tingimustel. Kuna erivedu tekitab tee omanikule täiendavaid kulusi, on selle eest eritasu võtmine põhjendatud.

Teekasutustasu kehtestamisel tuleb arvestada ka Euroopa Liidu õigusaktidega. Ehkki liikmesriigid ei pea teekasutustasu kehtestama, tuleb tasu sisseseadmisel siiski järgida Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiivi 199/62 EÜ. See direktiiv sätestab reeglid raskete kaubaveokite maksustamise kohta teatavate infrastruktuuride kasutamise eest. Direktiiv määrab ka teekasutustasu erandid, kuid ei näe ette alust, mille järgi võiks eriloa alusel tehtavate vedude korral vedaja teekasutustasu maksmisest vabastada. (vt direktiivi art 6 lg 2). Peale selle sätestab direktiivi artikli 9 lõike 1 punkt a, et direktiiv ei takista liikmesriikidel kohaldamast makse või tasusid sõiduki registreerimisel või ebaharilikult raskete või suuremõõtmeliste sõidukite või koormate eest.

Tegite ettepaneku, et raskeveokitele kehtestatud teekasutuspiirangute ajaks võiks sisse seada vähendatud tasu või anda aastase teekasutustasu maksnud isikule luba sõita ka piirangu ajal. Teekasutustasu määrade vähendamise üle saab otsustada Riigikogu. Teie ettepanekuid on pädev hindama ka Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium (MKM), kes vastutab teekasutustasu muudatuste väljatöötamise eest. Õiguskantsleri nõunik uuris MKM asjatundjate seisukohta Teie ettepanekute suhtes. Ajutise massipiiranguga teedel sõitmise võimaldamine aasta läbi, kui

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

teekasutustasu on makstud terve aasta eest, ei ole ohutuse tõttu mõeldav. Teede massipiirangud on kehtestatud selleks, et tagada tee ohutus ja hea seisukord. Samuti ei saa rakendada ettepanekut kehtestada ajutiste massipiirangute ajaks teekasutustasule madalam määr. Ajutised koormuspiirangud ei kehti enamasti riigi põhimaanteedel, kus enamasti liigeldakse veokitega, vaid väikestel teedel, mida kasutavad vaid üksikud veoautod. Ajutiste koormuspiirangute kehtimise ajal soodsama määra kehtestamist oleks tehnilisel tasandil ka keeruline rakendada. Süsteem muutuks äärmiselt keeruliseks, sest eeldaks selle kontrollimist, kas konkreetse sõidukiga soovitakse kasutada ajutise massipiiranguga teid ning mis perioodil seda teha soovitakse. Kui soovite lähemaid selgitusi, võite pöörduda MKM poole.

Ehkki aasta eest teekasutustasu maksnud isik ei saa aasta läbi sõita kõigil teedel, millel ta veoautoga sõita soovib, ei ole kõnealune regulatsioon põhiseadusega vastuolus. Teekasutustasu maksja otsustab, millise perioodi eest ta tasu maksab, seega on tal võimalik teekasutustasu maksta ka lühema aja eest. Kui veokiga sõidetakse üksnes nendel teedel, mille kohta kehtib ajutine koormuspiirang, on võimalik tasu maksta lühema aja eest. Teekasutustasu maksja saab hinnata, kas tal on ratsionaalsem ja soodsam maksta teekasutustasu aasta eest või tasuda lühemate perioodide kaupa. Tavaliselt on soodsam tasuda teekasutustasu korraga pikema perioodi eest.

Juhtisite tähelepanu ka sellele, et välisriigi raskeveokite puhul teekasutustasu maksmist ei kontrollita. Siseministeeriumist saadud selgituste järgi tehti pärast teekasutustasu jõustumist 2018. aasta alguses välisriigist pärit veoautode juhtidele alguses pigem hoiatusi. Välisriigi veoautosid kontrollitakse, kuid LS § 190¹² lõige 1 sätestab riikliku järelevalve erisuse. Selle järgi suunatakse kõik Eestisse sisenenud teekasutustasu kohustusega veoautod lähimasse teekasutustasu müügipunkti, kui neil ei ole tasu tasutud. Esmane meede ei ole niisiis välisriigi veoautojuhti trahvida, vaid suunata ta tasu maksuma. Samuti on korrakaitseorganil õigus juht roolist kõrvaldada seniks, kuni teekasutustasu on makstud (LS § 190¹² lg 2). Välisriigist pärit vedajatele saab määrata ka trahvi, kuid trahvide sissenõudmine eeldab senisest paremat rahvusvahelist koostööd.

MKM-i andmeil ostetakse iga päev päevapilet ligi 1000 välismaa veoautole, sellele lisanduvad pikema perioodi alusel tasunud (samuti ligi 1000 autole). Välisriigi sõidukite eest tasutud teekasutustasude osakaal teekasutustasu laekumistes on praegu ligi 22%.

Austusega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise